

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Hallituksen esitys 204/2022 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta koskien sähköenergialaskujen perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että vakituudessa asunnossa 1.1.2023–30.4.2023 kulutetusta sähköenergiasta olisi oikeutettu 60 prosentin mukaan tehtävään kotitalousvähennykseen 2 000 euroa ylittävältä osalta enintään 6 000 euron saakka.

Esitys liittyy hallituksen tavoitteeseen lieventää sähkön hinnan nousun vaikutuksia kotitalouksille. Tavoitetta hallitus on edistämässä paitsi hallituksen esityksessä ehdotettavalla verosta tehtävällä vähennyksellä myös sähköenergian arvonlisäverokannan väliaikaisella alennuksella 1.12.2022–30.4.2023 sekä väliaikaisella sähkötueella niille kotitalouksille, jotka eivät pysty hyödyntämään kotitalousvähennystä täysimääräisesti tulon alhaisuuden takia.

Sähkön hinta on noussut viime aikoina Venäjän sodankäynnin vaikuttaessa Euroopan energiamarkkinoihin. Suomessa hintaa on nostanut paitsi sähköntuonnin lopetus Venäjältä myös mm. Euroopan sähkömarkkinoilta heijastuvat tekijät. Etenkin kiinteähintaisissa sopimuksissa sähköenergian hinta on voinut nousta moninkertaiseksi, kun talven energiamarkkinoihin liittyy paljon epävarmuutta ja odotettavissa olevia korkeita pörsisähkön hintapiikkejä.

Kun sähköenergian arvonlisäveron alennus on helpotus kaikille kotitalouksille, nyt esityksessä ehdotettu sähkövähennys kohdentuu kotitalouksille, joilla sähkölasku on poikkeuksellisen korkea tammi-huhtikuun osalta. Se on näin täsmäkompensointi kotitalouksille, joiden talven sähkönkulutus on suurta ja joilla sähkön hinta on samanaikaisesti korkea (ks. laskelmat liitteessä). Esityksessä arvioidaan, että vähennyksen piirin kuuluvista 252 000 kotitaloudesta 91 prosentilla on suora tai varaava sähkölämmitys.

Akuutti energiahintojen nousu ei tunnu pelkästään sähkölämmitteisissä kodeissa, vaan myös esimerkiksi kaukolämmitteisissä taloissa yhteenlasketut energiakulut voivat nousta talvella suuriksi, mutta vastaavaa vähennysheipotusta ei saa. Toisaalta samantaisia hintapiikkejä ei ole kaukolämmön osalta tiedossa.

Sähkötuoannon ja -tarjonnan pysyessä ennallaan, sähkönkulutuksen kustannuksia leikkaavat politiikkatoimet (kuten esitetty vähennys) eivät täysimääräisesti leikkaa kuluja,

jos energiankulutus pysyy niiden vaikutuksesta korkeampana kuin muutoin. Ongelmallista sähkön kysynnän kasvu voi olla tilanteissa, joissa sen pienikin lisäys pahentaisi pulaa sähköstä.

Sähköenergiakulujen lukeminen kotitalousvähennykseen ei myöskään ole kotitalousvähennyksen tavanomaisten periaatteiden mukaista. Kotitalousvähennys tarjoaa kuitenkin toimivan perustan määräaikaiselle sähkövähennykselle.

Poikkeuksellinen tilanne edellyttää myös poikkeuksellisia ratkaisuja verotuksessa. Väliaikainen sähkövähennys, yhdistettynä arvonlisäverokannan alennukseen, on ymmärrettävä yhdistelmä nopealla aikataululla toteutettavia keinoja poikkeukselliseen ongelmaan. Toimet auttavat hintatason nousun leikatessa kotitalouksien ostovoimaa ennätysellisesti. Ne helpottavat kustannuksia, joita kotitalouksille koituu mm. Suomen riippuvuuden Venäjän energiasta katkaisemisesta.

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että esitetty poikkeuksellinen väliaikainen sähköenergialaskuihin perustuva kotitalousvähennys on toimiva helpotus kasvavien energialaskujen parissa kamppaileville kotitalouksille ajankohtaisessa tilanteessa.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää kuitenkin suotavana, että tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi joitakin kohtia ehdotetussa lakitekstissä tarkennettaisiin.

Ehdotetussa TVL 127 g §:n 1 momentissa todetaan seuraavaa: "Jos verovelvollisella on samanaikaisesti käytössään useampi vakituinen asunto, vähennys myönnetään vain yhden käyttöpaikan perusteella". Esityksen perusteluissa ei mainita, mikä käyttöpaikka useammasta valitaan. Ilmeisesti vähennyksen tekijä saa itse valita käyttöpaikan vähennykseen. Tämä olisi hyvä mainita myös pykälätasolla tai lain perusteluissa selkeyden vuoksi.

Saman pykälän 3 momentissa todetaan, ettei vähennystä myönnetä, jos saman sähköenergialaskun perusteella on myönnetty välitöntä avustusta valtion tai muun julkisyhteisön varoista. Esityksen perusteluissa on selostettu, että tarkoituksena on yhteensovittaa vähennys valmisteilla olevan sähkötuen kanssa ja että myös toimeentulotuki sähköenergiakustannusten perusteella estäisi vähennyksen myöntämisen. Asumistuella ei kuitenkaan olisi vaikutusta vähennyksen myöntämiseen. Säännös jättää epäselväksi, mitkä eri tuet tai avustukset vähennykseen vaikuttavat. Jos tarkoituksena on, että vain edellä mainitut kaksi tukea estävät vähennyksen, tulisi nämä tuet mainita suoraan pykälässä. Jos taas tarkoituksena on, että muutkin tuet vaikuttava vähennykseen, tulisi näistä ottaa tarkempi selostus esityksen perusteluihin. Estääkö esimerkiksi seurakunnan diakoniatyön kautta saatu avustus sähkövähennyksen?

Ehdotetussa 3 momentissa todetaan niin ikään, ettei sähköenergiasta maksettu määrä oikeuta kotitalousvähennykseen siltä osin kuin kustannukset kohdistuvat elinkeinotoimintaan tai maatalouden harjoittamiseen tai ne on vähennetty muualla verotuksessa. Virkettä olisi syytä täsmentää niin, että merkitystä on kustannusten vähentämisellä nimienomaisesti tuloverotuksessa. Vähennyksen esteenä ei pitäisi olla esimerkiksi se, että henkilön elinaikana kulutetun sähkön perusteella laskutetut, mutta kuolinhetkellä

vielä maksamatta olevat määrät vähennetään tämän jälkeen toimitettavassa perintöverotuksessa pesän velkoina.

Teemu Lehtinen
toimitusjohtaja

Mikael Kirkko-Jaakkola
pääekonomisti

Sähköenergialaskujen perusteella myönnettävän kotitalousvähennyksen suuruus

* Esim: kotitalous kuluttaa 12 000 kWh sähköä aikavälillä 1.1.-30.4.2023 ja sähkösopimuksessa sähköenergian hinta on 35 snt/kWh (sis. alv 10 %)

→ Laskujen yhteiskustannus (ennen perusmaksuja) on 4 200 euroa, joka ylittää 2 000 euron minimikustannuksen 2 200 eurolla

→ Sähköenergian perusteella myönnettävän kotitalousvähennyksen määrä on 60 % ylittävästä osasta, eli $2\,200\text{ €} \cdot 60\% = 1\,320\text{ €}$ (ennen omavastuuta)

* Vähennyksen enimmäismäärä ennen omavastuuta on 2 400 euroa. Kotitalousvähennyksen omavastuu on 100 €.

Sähkönkulutus yhteensä (kWh) 1.1.2023 - 30.4.2023	Sähköenergialaskujen perusteella myönnettävä kotitalousvähennys (ennen omavastuuta) sähkön kWh-hinnan mukaan									
	0.05 €	0.10 €	0.15 €	0.20 €	0.25 €	0.30 €	0.35 €	0.40 €	0.45 €	0.50 €
500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5000	0	0	0	0	0	0	0	0	150	300
6000	0	0	0	0	0	0	60	240	420	600
7000	0	0	0	0	0	60	270	480	690	900
8000	0	0	0	0	0	240	480	720	960	1200
9000	0	0	0	0	150	420	690	960	1230	1500
10000	0	0	0	0	300	600	900	1200	1500	1800
11000	0	0	0	120	450	780	1110	1440	1770	2100
12000	0	0	0	240	600	960	1320	1680	2040	2400
13000	0	0	0	360	750	1140	1530	1920	2310	2400
14000	0	0	60	480	900	1320	1740	2160	2400	2400
15000	0	0	150	600	1050	1500	1950	2400	2400	2400
16000	0	0	240	720	1200	1680	2160	2400	2400	2400
17000	0	0	330	840	1350	1860	2370	2400	2400	2400
18000	0	0	420	960	1500	2040	2400	2400	2400	2400
19000	0	0	510	1080	1650	2220	2400	2400	2400	2400
20000	0	0	600	1200	1800	2400	2400	2400	2400	2400

Sähköenergiakustannusten yhteismäärä sähkön eri hintatasoilla (€/kWh) 1.1.-30.4.2023

Veronmaksajat 27.9.2022

* luvut eivät pidä sisällään perusmaksuja

* sähköenergian arvonlisäverokanta 10 % tilapäisesti 1.1.2023-30.4.2023 (normaalisti 24 %)

Sähkönkulutus yhteensä (kWh) 1.1.2023 - 30.4.2023	Sähkökustannusten yhteismäärä (€) sähkön eri hintatasoilla (/kWh) 1.1.2023-30.4.2023									
	0.05 €	0.10 €	0.15 €	0.20 €	0.25 €	0.30 €	0.35 €	0.40 €	0.45 €	0.50 €
500	25	50	75	100	125	150	175	200	225	250
1000	50	100	150	200	250	300	350	400	450	500
1500	75	150	225	300	375	450	525	600	675	750
2000	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000
3000	150	300	450	600	750	900	1050	1200	1350	1500
4000	200	400	600	800	1000	1200	1400	1600	1800	2000
5000	250	500	750	1000	1250	1500	1750	2000	2250	2500
6000	300	600	900	1200	1500	1800	2100	2400	2700	3000
7000	350	700	1050	1400	1750	2100	2450	2800	3150	3500
8000	400	800	1200	1600	2000	2400	2800	3200	3600	4000
9000	450	900	1350	1800	2250	2700	3150	3600	4050	4500
10000	500	1000	1500	2000	2500	3000	3500	4000	4500	5000
11000	550	1100	1650	2200	2750	3300	3850	4400	4950	5500
12000	600	1200	1800	2400	3000	3600	4200	4800	5400	6000
13000	650	1300	1950	2600	3250	3900	4550	5200	5850	6500
14000	700	1400	2100	2800	3500	4200	4900	5600	6300	7000
15000	750	1500	2250	3000	3750	4500	5250	6000	6750	7500
16000	800	1600	2400	3200	4000	4800	5600	6400	7200	8000
17000	850	1700	2550	3400	4250	5100	5950	6800	7650	8500
18000	900	1800	2700	3600	4500	5400	6300	7200	8100	9000
19000	950	1900	2850	3800	4750	5700	6650	7600	8550	9500
20000	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	10000